

Aan
De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
3 maart 2021
Ons kenmerk
Cft 202100018

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Pagina
1/6

Bijlage

Onderwerp
Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2020 van Aruba

Geachte mevrouw Ruiz-Maduro,

Het College Aruba financieel toezicht (CAft) heeft op 17 februari jl. de vierde uitvoeringsrapportage (UR) 2020 ontvangen. Conform artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) ontvangt het CAft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal. De UR over het vierde kwartaal had uiterlijk 11 februari jl. ingediend moeten worden en is dus met een vertraging aangeleverd. Zoals gebruikelijk is deze brief tevens in afschrift verstuurd aan de minister-president en aan de voorzitter van de Staten.

Achtergrond

In reactie op de (wereldwijde) coronacrisis heeft Aruba in het jaar 2020 ingrijpende maatregelen moeten treffen en waren extra liquiditeiten noodzakelijk. De Rijksministerraad (RMR) heeft in 2020, mede op basis van advisering door het CAft, voorzien in deze (aanvullende) liquiditeitsbehoefte door middel van drie tranches liquiditeitssteun met een totale omvang van AWG 414 miljoen.

De begroting 2020 was meer dan gemiddeld met onzekerheid omgeven. Het financieringssaldo van de collectieve sector in de pre-Covid ontwerpbegroting 2020 bedroeg 0,6 procent van het bruto binnenlands product (bbp).¹ In de vastgestelde begroting (zgn. noodbegroting in verband met de coronacrisis) was een tekort opgenomen van AWG 1.285 miljoen. Bij de vastgestelde BW is het tekort bijgesteld naar AWG 1.053 miljoen.

Op 13 november 2020 hebben Aruba en Nederland een akkoord getekend inzake voorwaarden voor de liquiditeitssteun, waaraan gekoppeld een landspakket.²

---

¹ Cft, kenmerk Cft 201900172, Advies bij de ontwerpbegroting 2020, d.d. 20 december 2019.

² Tweede Kamer, kenmerk BZK 2020-0000662591, Akkoord Aruba en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun, d.d. 13 november 2020.

Het is tegen deze achtergrond dat het CAft de vierde UR van zijn reactie voorziet.

Toetsingskader

Als toetsingskader gelden de LAft en het Protocol Aruba-Nederland 2019-2021 van 22 november 2018 (protocol), met dien verstande dat de RMR op 27 maart 2020 op basis van artikel 23 lid 1 van de LAft heeft ingestemd met afwijking van de van toepassing zijnde norm voor het financieringstekort zoals vervat in artikel 14 lid 2 van de LAft en het protocol.³ Op advies van het CAft⁴ heeft de RMR op 26 februari 2021 besloten Aruba vooralsnog een maximaal financieringstekort voor het gehele jaar 2020 toe te staan van AWG 781 miljoen. Daarbij is de kanttekening gemaakt dat Aruba bij de jaarrekening 2020 eventuele verschillen tussen het tekort in de jaarrekening (batenlastenstelsel) en het door het CAft geadviseerde maximaal toegestane tekort (kaststelsel), dient toe te lichten.

Oordeel

De vierde UR toont een voorlopig financieringstekort van de collectieve sector van AWG 758 miljoen. Dit is AWG 295 miljoen lager dan begroot bij de vastgestelde begrotingswijziging (BW). Dit past binnen het voorlopige maximaal door de RMR toegestane financieringstekort van AWG 781 miljoen. Bij de jaarrekening 2020 zal blijken wat het definitieve financieringstekort van de collectieve sector zal zijn. Daarbij wordt Aruba gevraagd om de vergelijking tussen kaststelsel en batenlastenstelsel opnieuw te maken en eventuele verschillen toe te lichten.

Daar waar in de derde UR nog werd uitgegaan van lagere baten uit erfpachtrechten en retributies, leges en rechten, blijkt uit de vierde UR dat de baten juist hoger zijn uitvallen dan begroot. Ook de lasten vallen meer mee dan het beeld bij de derde UR. Het lagere tekort ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door de hogere baten bij de winstbelasting, grondbelasting, dividendbelasting en rechten, boeten en overig. De lagere lasten worden met name verklaard door onderbesteding bij de loonsubsidieregeling, FASE-regeling en MKB-regeling en de kostensoort goederen en diensten. Ook zijn de aan te zuiveren tekorten van de SVb en AZV lager gebleken en zijn er minder investeringen gerealiseerd op de kapitaaldienst. Het CAft adviseerde om alleen noodzakelijke vervangingsinvesteringen te doen en/of investeringen die aansluiten bij het landspakket.

Aruba is gestart met een nulmeting van het financieel beheer om te komen tot een controleerbare jaarrekening 2020, zoals voorgeschreven in het protocol. Het CAft heeft in zijn eerdere adviezen benadrukt dat de voortgang en opvolging van de nulmeting onduidelijk is en dat er te weinig zicht is op de werkzaamheden van de Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB) om te komen tot een controleverklaring over het boekjaar 2020.

---

³ BZK, Kenmerk 2020-0000167044, besluitvorming in de Rijksministerraad, d.d. 27 maart 2020.

⁴ Cft, kenmerk Cft 202100011, Liquiditeitsbehoefte Aruba eerste kwartaal 2021 en mate van afwijking op basis van art. 23 LAft, d.d. 1 februari 2021.

Gezien de vertraging bij de jaarrekening 2019 en de doorwerking daarvan naar de jaarrekening 2020, zijn maatregelen nodig om zeker te stellen dat de afgesproken controleverklaring over deze laatste jaarrekening verkregen wordt. Het CAft verzoekt u bij de eerste UR 2021 aan te geven welke maatregelen u hiervoor treft.

Toelichting

In tabel 1 worden de begroting en de realisatie tot en met het vierde kwartaal 2020 met elkaar vergeleken. De gerealiseerde baten vallen hoger uit dan begroot terwijl de gerealiseerde lasten achterblijven bij de begroting. Het gerealiseerde tekort is hierdoor aanmerkelijk lager dan begroot.

	4e UR 2019	4e UR 2020	B2020	Vershil 4e UR t.o.v. B2020
Exploitatie				
<i>Baten</i>	1.419	1.071	1.016	55
Directe belastingen	581	485	417	68
Indirecte belastingen	594	408	396	12
Overige baten	244	178	203	-25
<i>Lasten</i>	1.407	1.821	2.016	-195
Personeelslasten	475	428	442	-14
Goederen en diensten	166	182	215	-33
Rente	229	235	236	-1
Subsidie	214	192	196	-4
Overdrachten	149	494	618	-124
Bijdragen en afschrijvingen	174	290	309	-19
Exploitatieresultaat	12	-750	-1.000	250
Kapitaaldienst				
Kapitaalontvangsten	43	38	46	-8
Kapitaaluitgaven	50	52	75	-23
Resultaat kapitaaldienst	-7	-14	-29	15
Resultaat land	4	-764	-1.029	265
Resultaat collectieve sector	42	-758	-1.053	295

Tabel 1: Vergelijking 4e UR 2019, 4e UR 2020, B2020 (in miljoenen AWG)⁵

Baten

De baten zijn AWG 55 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. Dit wordt met name verklaard door een hogere realisatie bij de directe belastingen waaronder de winstbelasting (AWG 35 miljoen), grondbelasting (AWG 8 miljoen) en dividendbelasting (AWG 5 miljoen). Deze hogere belastingbaten zijn volgens Aruba onder meer het gevolg van afrekeningen van openstaande belastingschulden en een minder negatief effect van de coronacrisis op de belastingcompliance dan verwacht.

⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

Verder waren er hogere baten uit rechten, boeten en overig van AWG 11 miljoen en AWG 11 miljoen uit overige baten. Ten aanzien van de erfpachtrechten, overdrachten van het Rijk en de toeristenheffing zijn deze in totaal AWG 15 miljoen lager uitgevallen dan begroot.

Lasten

De lasten vallen in de vierde UR AWG 195 miljoen lager uit dan begroot. De lagere lasten worden onder meer veroorzaakt door een onderbesteding op de kostensoort goederen en diensten (AWG 33 miljoen). Daarnaast is er sprake van lagere lasten voor de loonsubsidieregeling (AWG 53 miljoen), de MKB-regeling (AWG 9 miljoen) en de FASE-regeling (AWG 11 miljoen), omdat er minder gebruik werd gemaakt van de regelingen dan verwacht. Verder vielen de tekorten bij de SVb en AZV lager uit dan begroot vanwege een lagere premiederving. Dit is mede te danken aan de loonsubsidieregeling, waardoor het aantal ontslagen in 2020 beperkt is gebleven. In tabel 2 worden de begroting en de realisatie van de steunmaatregelen en de tekorten van de SVb en AZV met elkaar vergeleken.

Maatregelen	OB 2021	B2020 incl. BW	4e UR 2020	Vershil 4e UR t.o.v. B2020
Loonsubsidieregeling	280	324	271	-53
MKB	40	32	23	-9
FASE	42	54	43	-11
Tekort SVb	90	54	10	-44
Tekort AZV	84	123	112	-11
Totaal	536	587	458	-128

Tabel 2: vergelijking steunmaatregelen en tekorten sociale zekerheid 2020-2021 (in AWG miljoenen).

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont een tekort van AWG 14 miljoen. Dit wordt onder meer verklaard door lagere aflossingen van AWG 8 miljoen op studieleningen. Uit de UR blijkt dat er een achterstand is bij de invorderingsopdrachten van studieleningen. Het CAft verzoekt Aruba om het invorderingsproces van de studieleningen te verbeteren, zoals ook geadviseerd is bij de ontwerpjaarrekeningen 2016 tot en met 2018.⁶ Eerder heeft het land aangegeven dat er geen of onvoldoende bevoegdheden bij invordering zijn vastgelegd, waardoor de nodige invorderingen verjaren. Het CAft roept Aruba op dit op te lossen, zodat een dergelijk tekort in 2021 wordt vermeden. Daarnaast zijn er minder kapitaalbatens dan begroot, omdat de aankoop van in erfpacht uitgegeven domeingrond door Setar en Fundacion Cas Pa Comunidad Arubano (FCCA) is opgeschort.

De kapitaaluitgaven zijn AWG 23 miljoen lager dan begroot vanwege een afname in verstrekte studieleningen en vanwege het advies van het CAft om alleen urgente en noodzakelijke vervangingsinvesteringen te doen en/of investeringen die aansluiten bij het landspakket.

⁶ Cft, kenmerk Cft 202000173, Advies bij de jaarrekeningen Aruba 2016 tot en met 2018, d.d. 20 november 2020.

Financieringsbehoefte en schuldontwikkeling

In de vastgestelde BW is een financieringsbehoefte opgenomen van AWG 1.325 miljoen. Dit bedrag bestaat uit het begrote tekort van het land van AWG 1.029 miljoen en herfinanciering van aflopende leningen van AWG 296 miljoen. Aruba heeft op 1 april 2020 instemming gekregen van de RMR om de in 2020 aflopende leningen en de rentebetalingen met buitenlandse leningen te herfinancieren voor in totaal AWG 583 miljoen (AWG 362 miljoen voor aflopende leningen en AWG 221 miljoen voor rentebetalingen).⁷

In het vierde kwartaal is de schuld van Aruba toegenomen met AWG 167 miljoen. De toename bestaat onder meer uit het saldo van leningen en aflossingen. De aangegane leningen betreffen liquiditeitssteun van AWG 209 miljoen en promessen van AWG 20 miljoen. De aflossingen betreffen kortlopende schulden van AWG 52 miljoen en langlopende schulden van AWG 10 miljoen. De totale schuldstand aan het einde van het vierde kwartaal is ten opzichte van 2019 toegenomen met AWG 827 miljoen en bedraagt AWG 5.146 miljoen. De schuldquote komt uit op 124 procent (2019: 73 procent) van het bbp, waarbij is uitgegaan van de door de Centrale Bank van Aruba geraamde ontwikkeling van het nominale bbp.⁸

Financieel beheer

Bij de jaarrekening 2019 is vertraging opgetreden vanwege correcties en aanpassingen in de administratie ter voorbereiding op een zelfstandig balansonderzoek over het jaar 2019 door de SOAB. In de RMR van 26 februari 2021 is bepaald dat Aruba de jaarrekening 2019 uiterlijk 1 augustus 2021 dient vast te stellen. De vastgestelde jaarrekening 2020 moet conform de LAft voor 31 augustus 2021 aan het CAft worden aangeboden. De jaarrekening 2019 vormt de basis voor de jaarrekening 2020. Om het verkrijgen van een accountantsverklaring over het jaar 2020 zeker te stellen zijn adequate maatregelen nodig.

Het CAft vraagt u al langere tijd om meer inzicht te geven in de voortgang en opvolging van de nulmeting en in de voortgang van de werkzaamheden van de SOAB om tot een controleverklaring te komen over het boekjaar 2020. In uw brief van 2 februari 2021 stelt u voor hierover op ambtelijk niveau overleg te voeren.⁹ Met inachtneming van hetgeen hiervoor hierover is opgemerkt verzoekt het CAft u ter voorbereiding op dit overleg, de uitkomsten van de afgeronde deelonderzoeken van de nulmeting en de opdrachtverlening aan SOAB over de jaarrekening 2020 op te sturen vóór 1 april 2021.

Serlimar

Bij de vastgestelde BW heeft Aruba het tekort van Serlimar aangezuiverd met circa AWG 7 miljoen. Uit de UR blijkt een positief resultaat van AWG 4,7 miljoen door meevallers in de opbrengsten en lagere kosten in de bedrijfsvoering.

---

⁷ BZK, kenmerk 2020-0000168121, Instemming Rijksministerraad met verzoek buitenlandse geldlening 25 maart 2020, d.d. 1 april 2020.

⁸ De Centrale Bank van Aruba, Economic Outlook February 2021, <https://www.cbaruba.org/cba/readBlob.do?id=7255>

⁹ Aruba, kenmerk MinFEC/21/8026, Reactie op het advies van het Cft op UR3-2020. BW2020 en OB2021 (respectievelijk Cft 202000182, Cft 202000190 en Cft 202100004), d.d. 2 februari 2021.

Kenmerk
Cft 202100018
Blad
6/6

Het CAft is van mening dat het niet aanvaardbaar is dat slechts een beperkt deel van de gebruikers de afvalstoffenheffing betaalt en benadrukt dat het noodzakelijk is om op korte termijn het heffings- en inningsbeleid drastisch te verbeteren en daarbij ook de afvalwetgeving te vernieuwen. Het CAft adviseert u om hierbij de uitvoeringsagenda van het landspakket te betrekken ten aanzien van de doorlichting van (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten, maar gezien de acute problematiek bij Serlimar niet te wachten met het op de kortst mogelijke termijn doorvoeren van de noodzakelijke verbeteringen van de bedrijfsvoering en het vernieuwen van de afvalwetgeving.

PPP's

In de UR is een risicoparagraaf opgenomen met betrekking tot publieke private partnerschappen (PPP's). Uit de toelichting in de UR blijkt niet wat de concrete risico's zijn voor de Green Corridor en Watty-Vos Boulevard en welke financiële impact dit heeft op de begroting en binnen welke termijn. Het CAft verzoekt u bij de eerste UR 2021 hier meer duidelijkheid over te verschaffen.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De voorzitter van de Staten van Aruba
De directeur van de Directie Financiën van Aruba